

„Magyarok, menjetek Magyarországra!”

Aggasztó jelek a Délvidéken

Röskénéli átlépve a trianoni határt, néhány kilométeren belül legalább tízszer kell vasúti sínén áthajtani. A békétárgyalások jegyzőkönyveiből tudjuk, hogy a szövetséges hatalmak úgy látták hozzá a történelmi Magyarország feldarabolásához, hogy minél jobban működő gazdaság alakulhasson ki az elszakított országrészen. A vasúti pályák vezetése elsőbbséget élvezett az ott élők etnikai arányával szemben. Így fordulhatott elő, hogy pusztán ezen érdekre hivatkozva, színmagyar tájakat löktek oda, ebe harmincárjára. Ez történt a Bácskával is, ahol a legutóbbi népszámlálás adatai szerint az északi sávban a legtöbb helyen még ma is nyolcvan-százalékos többségben van a magyarság. Jól működő gazdaságról, forgalmas vasúti sínéről viszont jobb, ha nem beszélünk, mert azokat kivétel nélkül benőtte a gym. Ez a gaz lényegileg azonos a trianoni gázzsal, amely a materialista értékrend szerint ember elé helyezett vasat, betont, érszakot téve a világ természetes rendjén. (Munkatársunk Észak-Bácskában kereste fel Hódi Sándor politikus-pszichológust adatai otthonában.)

– Ahogy jöttem fel a lépcsőházban, láttam a postálódókat, hogy igen kevés a magyar név, főleg ahhoz képest, hogy a Vajdaság, pontosabban Bácska északi részén vagyunk.

– Ez egy tömbház, amelybe huszonöt éve tizenhat magyar családdal együtt költöztünk be. Azóta folyamatosan cserélődtek a lakók, ma már kétharmaduk szerb ajkú. Minden menekült hullámmal újabbak érkeztek, először a horvátországi Krajínából, később Szarajevóból, majd Boszniából. Most koszovói csak azért nem érkezett, mert nincs üres lakás. Mint cseppben a tenger, ez a ház is jelzi azt az etnikai arányváltozást, amely az egész Vajdaságra jellemző.

– Mennyien lehetnek a vajdasági magyarok, ha a hivatalos statisztika háromszázötvenezerrel szól?

– A mi megszámoltatásunk egy olyan rezsimben történt 1991-ben, amely erőteljes asszimilációs politikát folytatott. Ezeket az adatokat semmiképpen nem tekinthetjük hitelesnek, mivel a nemzetiségi hovatartozás bevallása akkor sem volt közzétehető. Aki magyarnak vallotta magát, az számos kellemetlenséget, hátrányt, veszélyt hozott a maga és családtagjaité. Ahhoz bizony erős megátalkodottság kell, hogy ilyen körülmények között valaki megvallja magyarságát. Ezek a megátalkodott magyarok vannak tehát háromszázötvenezeren. Legalább ennyien vannak azok, akik egzisztencia, állás, társadalmi előrehaladás, környezet, rokonság, párttagság és egyéb okok miatt vagy jogosultáknak neveztek magukat, vagy nem nyilatkoztak, esetleg éltek olyan felkínált menedékkategóriáknál, mint a „vajdasági”. Olyanok is voltak szép számmal, akik szerbnek nevezték magukat.

– Semleges vagy támogató körülmények között mennyien vallanák magyarnak magukat?

– Becslésem szerint ma is legalább félmillió színmagyar él itt a Délvidéken, de lényegesen többen lennének, ha ezáltal olyan, máshol természetesen tartott előnyöket lehetne élvezni, mint határátelépési és vámkedvezmény, kétfős állampolgárság, vagy útlevele. A nemzeti hovatartozás megvallásánál a leglényegesebb szempont az, hogy milyen körülmények között él az a kisebbség, amely nyilatkozik, és mindaddig, amíg ez bármiféle hátrányt jelent, addig legalább kétfős lesz a keletre tartó hivatalos eredmény. Másik megoldás lehet a koszovói albánok példája, akik eleve nem bízták a '91-es népszámlálás szervezőiben, és nem is vettek részt. Előre kimondták, nem akarják, hogy feleannyira taksálják őket, mint ahányan vannak. Mi részt vettünk, és azóta minden demográfusunk, szociológusunk és politikusunk erre hivatkozik, ami alapvetően hibás hozzáállás. Ne fogadjuk el ezt a számot és megbízhatóságát, se véglegesnek.

– Itt, a Bácskában létezik multikulturális együttélés olyan értelemben, ahogy azt Kasza József, a Vajdasági Magyarok Szövetségének elnöke kijelentette?

– A népszámlálás huszonegyféle kategóriát tüntetett fel, és mindegyikbe kerültek emberek. Mondhatjuk, hogy etnikailag nagyon tarka ez a vidék. Erre a számadatára alapozva viszont megvezető multikulturális vagy multikonfessionális együttéléstől beszélünk. Ez a cifra, divatos kifejezés a saját jogútlanság kategóriájának modernbe változata, amelynek egyetlen valódi célja a saját etnikai identitás végnyitása, nevezetesen a magyarságtudat gyengítése. Ilyen értelemben nincs multikulturális jelleg, mert egy nemzet kizárólag a saját

nemzeti kultúrájában tud megmaradni. Ehhez viszont nemzeti intézmények kelljenek, sajtó, iskola és a teljes társadalmi felépítmény. Jugoszláviában egyetlen nemzeti kisebbség sem rendelkezik önálló, saját tulajdonú levél-sajóval vagy iskolával, a többsíri ezek után nem is lehet beszélni. Ezek után nevezhetnénk szerb dominanciájú Jugoszlávia millióit a vajdaságot, de ez sem felel meg az igazságnak. Ugyanis civilizáció, kultúra vagy van, vagy nincs. Egy európai szerb, román vagy magyar kultúra százszor közelebb áll egymáshoz, mint azonos etnikumon belül egy civilizálatlan, iskolázatlan, fargatlan, ráadásul megvezetett ember a művelt emberhez. A mi gondunk az, hogy a balkáni műveltség, iskolázatlanság a primitívetség térhódításával nagyon gyorsan romlik az a civilizáció, amely itt jellemző volt korábban.

– Útközben találtam néhány feliratot: Magyarok, menjetek Magyarországra!, és más hasonló szövegeket. Gyakori az ilyesmi?

– Hogyne, szinte minden házban lenni hasonló. Az utcán, az üzletekben, a kocsimágnak is gyakran elhangzik, hogy most a magyarokat elzavarjuk innen, a fiatalok pedig irásban is megörökítik. Erre sokkal nagyobb gondot kel-

dence összmagyarságának képsíelői. A MIÉP elnöke legutóbb már embermentésről beszélt, amikor ENSZ-felügyeletet sürgetett a Vajdaságban. Javaslata szerint később ezt népszavazás követné út, a legutóbbi magyarok lakta határ menti sávban. Az elmúlt hét híre viszont William Cohen amerikai nemzetvédelmi miniszter budapesti látogatása, amely során egyetlen szót sem pazarolt erre az alapvető kérdésre. A hivatalos amerikai álláspont szerint a délszláv válság rendezése során különbséget kell tenni Koszovó és a Vajdaság között, nem lehet és nem is szükséges hasonló módszerekkel fellépni. Ennek létező oka, hogy itt még nem történtek olyan súlyos vérengzések, atrocitások, nincs anynyi áldozat.

– Félélemlés rövidlátás jellemzi a nyugati politikát, és az erről nyilatkozó NATO-szöveköket. Jugoszlávia elmúlt tízéves agóniája, a négy pusztító háború, mind annak a következménye, hogy a Nyugat abban reménykedett: csupán lokális konfliktusról van szó. Amikor Szlovénia próbált kiugrani, akkor arról beszéltek, hogy ez csak szerb-szlóven viszony. Amikor Horvátországgal is háborúba keveredett Szerbia, akkor szerb-horvát konfliktusról szóltak. Semmit sem tettek, abban bízva, hogy ez nem terjed majd ki Boszniára. Szörnyű boz-

re lehet, összehúzzák magukat, esetenként kolaborálnak, megpróbálnak kivágni, túlélni, aki tudja, szedi a sátorfáját. Ebben a helyzetben mindenféle védtetés nélkül a vajdasági magyarság sem politikailag, sem társadalmilag nem vállalkozhat arra, hogy bátran megfogalmazza és kimondja a jövőre vonatkozó elképzeléseit. Erre, lassuk be, öngyilkosság lenne. Legfeljebb virágnyelven lehet beszélni. Legfeljebb mások mondhatják ki helyettünk, és arra némán rá lehet bólintani. Lehet tiltakozni is úgy, hogy a szíve mélyén az ember meg van győződve arról, hogy mégiscsak ez lenne a megoldás, annak ellenére, hogy nem szabad bevalálni. Jelen pillanatban a vajdasági magyarság nincs abban a helyzetben, hogy megvitassa és ösztönítse feltárlja a gondjait. Egy dolog biztos: külső segítség nélkül ez most nem megy.

– A vajdasági magyar pártok nem szívták fel szolgálatmegtagadásra a behítozt kapott fiataljait, sőt a koszovói albánokra hivatkozva, külső támadásról és hazafüli kötelezettségről szónokáltak. – Így van, sajnos. A horvátországi háború idején 1992-ben, amikor még egységes magyar szervezeten volt, az volt a hivatalos alapállás, hogy nekünk, magyaroknak nem szabad semmibe belekeveredni, a behívóra nem kell bevonulni, a szolgálatot meg kell tagadni. Inkább meneküljön külföldre a magyar, csak ne vérezze be a kezét egy olyan cél miatt, amelyhez semmi köze. A szerb-koszovói háború kezdetére felmorzsolódott ez az egység, a különböző pártok pedig másképp ítélték meg a helyzetet, amely lényegében ugyanaz volt. Semmilyen szín alatt nem lett volna szabad ebbe belekeveredni, mert így a következmények is sokkal szomorúbbak, mint az a veszély, amely az esetleges felelősségre vonással jár volna. Sok magyar kiskatonát szállítottak haza koporsóban a szüleihez, ha egyáltalán hazakerültek. A legszomorúbb az, hogy a magyarokon kívül a koszovói konfliktusban gyakorlatilag nem is vett részt más a szerbek oldalán. A pártjaink rosszul ítélték meg a helyzetet, ez nem volt hazafüli kötelezettség. A felelősség őket is terheli.

– A második világháború végén a délvideki magyarság ellen elkövetett etnikai tisztogatás ellen a Nyugat nem emelte fel a szavát, pedig a negyven-és hatvanézer közötti áldozat pusztán csak a számokat nézve nagyobb, mint a koszovói. Mondjuk azt, hogy közben ennyit fejlődött a világ?

– Ezt azzal kiegészíteném, hogy nemcsak a Nyugat, de maga az anyaország is néma maradt, akkor is és azóta is. Erdemben ez a kérdés nincs tisztázva. Belgrádnak 1991-ben javasoltuk, hogy öntsünk tiszta vizet a pohárba, gyászoljunk és tessékük el a halottainkat, mondjuk ki, hogy jogtalanok az áldozatok. Mindaddig, amíg ez a seb el van takarva, addig jogos a félelem az emberekben, hogy ilyesmi bármikor megismétlődhet, újra kezdődhet. A vajdasági magyarság felénk magatartásának egyik legfontosabb előzménye az a szörnyű trauma, amely se kibészle, se feldolgozva nincs, a nyilvánosság gyakorlatilag nem tud róla. Egy-éket trónk foglalkozott a témával, orjási áldozattal, kellő publicitást nélkül. Maga a téma még ma is frusztráló, nincs komoly szándék a megfárasztásra. Számunkra már az is megnyugtató lenne, ha a felénk most közelebbi, kiértesítenés hasonló veszélyt meg lehetne előzni. A múlt lezárására egyelőre nem gondolhatunk addig, amíg a fenyegetés jelen mindent el-takar.

– Az ellenzéki megmozdulások hulláma arra mutat, hogy nem áll már sokáig Milosevic rendszere.

– Naponta jönnek a hírek, de kerestől szájjal nézem, hogy ugyanaz a politikai garnitúra szervezi a tüntetést, amely egy hónappal ezelőtti orjási zenés tüntetést szervezett a hadsereg és a rezsim támogatása mellett. Olyan jelszavak hangzottak el, hogy jobb érzés ember még rá gondolni is szegélyl. Új időkhoz, új gondolatokhoz új emberek kelljenek, nem hiszem, hogy ezzel a hazug köpönyegforgatással célt lehet elérni. Ezek az emberek szót módon manipulálják a tömegeket, saját fennmaradásuk érdekében. Szerbia viszont velük nem fog kilábalni a bajból. Számunkra, magyarok számára sem követhető ez. Egyik hónapban hitet teszünk mellette, utána köpönyök. Ez a politika nekünk nem nyit távlatot. Következtesen '92 óta egy kellett volna vallani, akik ehhez gyávák voltak, azok most ne szervezzenek ellentüntetéseket. A politikában is lehet tisztesség, hatékonyság, kreativitás és több emberiség. Mi, magyarok, úgy mondjuk, hogy felteszi az r-re a pontot, aki kimondja, mi a gázság és mi az igazság.

Kubinyi Tamás

A civil lakosságot sújtották leginkább a légitámadások

lene fordítani, másnap lemeszteni, és utána nézni, hogy ki követ el ilyesmit. Az ehhez szükséges erő megvan, de akarát nincs. A nemzetiségellenes hangulatsztás, uszítás mindennapi jellegűvé vált, tovább rombolva a közhangulatot.

– Milyen jelek utaltak arra, hogy a NATO valószínűleg gyakorlati pályán használta Szerbiát, és nem a délszláv kérdés gyökeres megoldása volt a célja, hanem a megnövelt katonai költségvetés elköltése, továbbá az új fegyverek eladásához szükséges referenciák beszerzése?

– Végigszendve a bombázás hetvenkilenc napját, volt alkalmunk azon gondolkodni, hogy miféle szempontok alapján választotta ki a NATO a célpontokat. Sokan rájöttek, hogy nem a katonai hatékonyság vagy az erreditel megjelölt magasított cél volt az egyetlen és legfontosabb szempont, hanem leginkább az új haditechnika kipróbálása. Ékes példája ennek a vilányerőművelethez grafitbombázása. Tudvalevő, hogy a hadsereg és a rendőrség aggregátorokkal, áramfejlesztőkkel rendelkezik, vagyis ez őket egyáltalán nem érintette. A rendkívüli szegénységben élő Tisza menti magyarság viszont igen kellemetlen helyzetbe került. Elég, ha csak annyit mondok, hogy egyik napról a másikra megromlott a teljes élelmiszerkészlet, és számos más súlyos gondot okozott a néhány hetes áramkimaradás, de szinte kizárólag a civil lakosság körében. Nem hiszem, hogy ez akár csak egy fél órával, is megfordított volna a rezsim működését, vagy kicsivel is jobb belátásra bírta volna őket. Voltak itt olyan célpontok, amelyek bombázása nem terelte józan kompromisszum irányába a belgrádi vezetést. Laikusok is észrevették és megállították, hogy tizenkilenc ország armádjája a legkorszerűbb haditechnikával egyetlen fél alatt is megvalósítható volna az a feladat, amelyet egyetlen célként hirdetett a világsajtó.

– Csukra István augusztus 20-án a délvideki magyarságról írta a Hősök terete a Kárpát-mé-